



نقشه‌ی شبکه‌ی حمل و نقل راه آهن و بندر تجاری ایران

در درس قبل با راه‌ها و وسایل حمل و نقل آشنا شدیم.

❁ به کسی که قطار را هدایت می‌کند، **راهبر قطار** یا **لوکوموتیوران** می‌گویند. در مسیرهای کوتاه، دو راهبر و در مسیرهای طولانی چندین راهبر، قطار را هدایت می‌کنند.

❁ راهبر قطار برای تعیین مسیر از طریق شبکه‌ی بی‌سیم، با مرکز در تماس است. پس از کشیده شدن ترمز قطار توسط راهبر آن، قطار ۸۰۰ تا ۱۰۰۰ متر جلوتر می‌رود و بعد توقف کامل می‌کند.

❁ راه آهن

❁ راه آهن ایران علاوه بر حمل مسافران، کار جابه‌جایی کالاها را نیز انجام می‌دهد. حمل بارهای سنگین با قطار باربری، ارزان‌تر تمام می‌شود. هم‌چنین قطار در مقایسه با کامیون، مقدار بیشتری کالا را حمل و جابه‌جا می‌کند.

❁ حمل و نقل آبی

❁ **حمل و نقل آبی:** کشور ما از شمال و جنوب به دریا راه دارد و ما می‌توانیم از این طریق با کشورهای دیگر ارتباط برقرار کنیم. حمل و نقل با کشتی و از راه دریا بسیار ارزان است و برای حمل کالاهای سنگین مناسب است، ولی حرکت آن خیلی آهسته است. علاوه بر این، همه‌ی کشورها به دریا دسترسی ندارند.

❁ راه آهن سراسری ایران به بندرهای **خرمشهر**، **بندرعباس** و **بندر امام خمینی** در کناره‌ی **خلیج فارس** مربوط می‌شود. هم‌چنین این راه آهن با بندر ترکمن در کناره‌ی دریای خزر ارتباط دارد.

❁ سنگ آهن معدن‌های بافق و چادرملو با قطار به کارخانه‌ی ذوب آهن فرستاده می‌شوند.

❁ به کسی که کشتی را هدایت می‌کند، ناخدا یا کاپیتان می‌گویند. ناخدا می‌تواند کشتی را از مسیرهای مشخص شده روی نقشه، هدایت کند. او هم‌چنین مدیریت افرادی را که در کشتی کار می‌کنند، بر عهده دارد.



صادرات کشور ما

- بخش عمده‌ی صادرات و واردات کشور ما از طریق بندرها و به وسیله‌ی کشتی صورت می‌گیرد. بندر، جایی در کنار دریاست که کشتی‌ها در آنجا توقف و بارگیری کرده یا بار خود را تخلیه می‌کنند.
- در کشور ما بعضی از مواد اولیه و کالاها به کشورهای دیگر صادر می‌گردد و کالاهایی وارد کشور می‌شود. راه آهن و راه‌های جاده‌ای ما به راه‌های کشورهای همسایه متصل‌اند و از این طریق، کالاهایی صادر یا وارد می‌شود.
- حمل‌ونقل هوایی: هواپیما برای حمل مسافر و کالاهای سبک، بسیار مناسب است؛ زیرا سرعت زیادی دارد و مسافت‌های طولانی را در مدت کمی طی می‌کند ولی هزینه‌ی مسافرت با آن زیاد است. پروازهای خارجی از فرودگاه‌های بین‌المللی انجام می‌شود.
- هدایت هواپیما بر عهده‌ی خلبان و کمک‌خلبان است. خلبان، دوره‌های آموزشی خاصی را گذرانده است و گواهی‌نامه‌ی خلبانی دارد.

سوالات درس نهم

۱- در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید.

- به کسی که قطار را هدایت می‌کند، _____ یا لوکوموتیوران می‌گویند.
- به کسی که کشتی را هدایت می‌کند، _____ یا کاپیتان می‌گویند.
- هدایت هواپیما را _____ و _____ بر عهده دارند.
- بخش عمده‌ی صادرات و واردات کشور ما از طریق _____ صورت می‌گیرد.
- پروازهای خارجی از فرودگاه‌های _____ انجام می‌شود.
- راه آهن سراسری ایران به بندر _____ در کناره‌ی دریای خزر مربوط می‌شود.

۲- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

- قطار پس از ترمز ۸۰۰ تا ۱۰۰۰ متر جلو می‌رود تا توقف کامل کند.
- کشتی‌ها برای حمل کالاهای سنگین بسیار مناسب‌اند و سرعت خوبی دارند.
- سنگ آهن معدن‌های چادرملو و بافق به وسیله‌ی قطار به کارخانه‌ی ذوب آهن می‌رسند.
- هواپیما برای حمل مسافر و کالاهای سبک، بسیار مناسب است.
- حمل‌ونقل به وسیله‌ی کشتی بسیار ارزان است.

نادرست	درست
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

۳- به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.

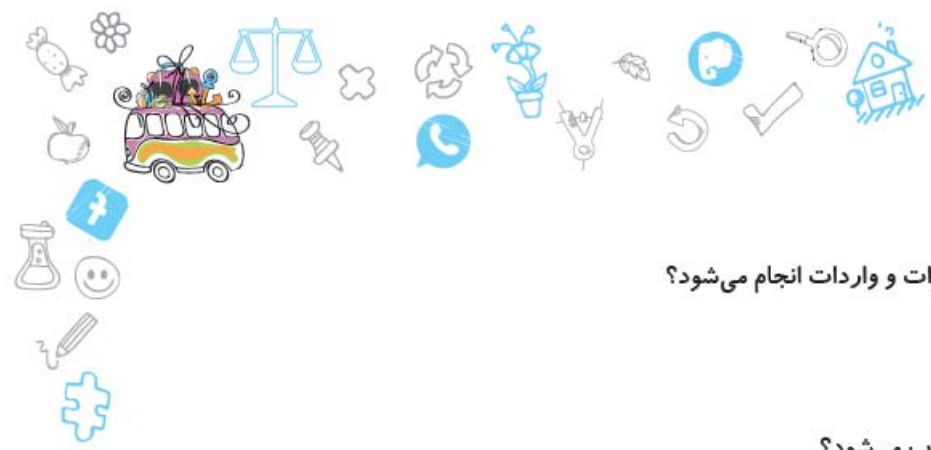
- کشور ما از کدام جهت‌ها به دریا راه دارد؟
- حمل بارهای سنگین با چه وسیله‌ای ارزان‌تر تمام می‌شود؟
- کدام بندر در کناره‌ی خلیج فارس به راه آهن سراسری ایران مربوط می‌شوند؟
- محصولات صادراتی کشورمان را بنویسید.
- کشور ما چه محصولاتی را وارد می‌کند؟

۴- به پرسش‌های زیر پاسخ کامل دهید.

- وظیفه‌ی راهبر قطار یا لوکوموتیوران چیست؟
- مزایا و معایب حمل‌ونقل آبی را بنویسید.
- بندر چگونه جایی است؟

مطالعات اجتماعی پنجم - ماجراهای من و درسام





❄️ ۴ وظیفه‌ی ناخدا یا کاپیتان کشتی چیست؟

۵ چگونه از طریق راه‌آهن و راه‌های جاده‌ای، صادرات و واردات انجام می‌شود؟

۶ حمل‌ونقل با هواپیما چه فوایدی دارد؟

۵- گزینه‌ی درست را انتخاب کنید.

۱ کدام یک از موارد زیر جزء واردات ایران محسوب می‌شود؟

- الف) قالی (ب) خشکبار (ج) مس (د) دارو

۲ کدام شهر فرودگاه بین‌المللی ندارد؟

- الف) همدان (ب) اهواز (ج) تبریز (د) اصفهان

۳ راه‌آهن سراسری ایران به کدام بندر در کناره‌ی دریای خزر مربوط می‌شود؟

- الف) بندر ترکمن (ب) بندرعباس (ج) بندر چابهار (د) بندر امام خمینی

❄️ ۴ بخش عمده‌ی صادرات و واردات کشور ما با چه وسیله‌ای صورت می‌گیرد؟

- الف) هواپیما (ب) کامیون (ج) قطار (د) کشتی

۵ کدام وسیله برای مسافرت‌های طولانی مناسب است؟

- الف) قطار (ب) هواپیما (ج) کشتی (د) اتوبوس

درس نهم - راه‌ها و حمل‌ونقل (۲)

پاسخ‌سؤالات درس نهم

پاسخ ۱

- ۱ راهبر قطار (۲) ناخدا (۳) خلبان - کمک‌خلبان (۴) بندرها (۵) بین‌المللی (۶) ترکمن

پاسخ ۲

- ۱ درست (۲) نادرست (۳) درست (۴) درست (۵) درست

پاسخ ۳

- ۱ کشور ما از شمال و جنوب به دریا راه دارد. (۲) قطار باربری (۳) بندر خرمشهر، بندرعباس و بندر امام خمینی (۴) محصولات کشاورزی - قالی - خشکبار - پتروشیمی - نفت - گاز - مس (۵) کاغذ - ماشین‌آلات - دارو - وسایل برقی

پاسخ ۴

- ۱ راهبر قطار یا لوکوموتوربان کسی است که قطار را هدایت می‌کند. راهبر برای تعیین مسیر، از طریق شبکه‌ی بی‌سیم با مرکز در تماس است.
 ۲ مزایا: (۱) حمل‌ونقل با کشتی و از راه دریا بسیار ارزان است. (۲) کشتی‌ها برای حمل کالاهای سنگین بسیار مناسب‌اند.
 معایب: (۱) کشتی‌ها خیلی آهسته حرکت می‌کنند. (۲) همه‌ی کشورها به دریا دسترسی ندارند.
 ۳ بندر جایی کنار دریا است که کشتی‌ها در آنجا توقف و بارگیری می‌کنند یا بار خود را تخلیه می‌کنند.
 ۴ (۱) ناخدا می‌تواند کشتی را از مسیرهای مشخص‌شده روی نقشه هدایت کند. (۲) مدیریت افرادی را که در کشتی کار می‌کنند، بر عهده دارد. (۳) ناخدا باید روحیه‌ای قوی داشته باشد تا در شرایطی مثل طوفان بتواند با آرامش، کشتی و سرنشینان آن را نجات دهد.
 ۵ راه‌آهن و راه‌های جاده‌ای ما به راه‌های کشورهای همسایه متصل‌اند و از این طریق کالاهایی به سایر کشورها صادر یا وارد کشور ما می‌شود.
 ۶ (۱) برای حمل مسافر و کالاهای سبک، بسیار مناسب است. (۲) سرعت زیادی دارد و مسافت‌های طولانی را در مدت کمی طی می‌کند.

پاسخ ۵

- ۱ گزینه‌ی الف (۲) گزینه‌ی الف (۳) گزینه‌ی الف (۴) گزینه‌ی د (۵) گزینه‌ی ب





همان‌طور که برای اداره‌ی یک گروه به افراد و نقش‌هایی نیاز داریم، برای اداره‌ی یک کشور نیز به **حکومت** نیازمندیم.

مهم‌ترین وظایف حکومت‌ها عبارت‌اند از:

وضع قوانین و مقررات برای اداره‌ی جامعه

تأمین وسایل رفاه و آسایش مردم و پیشرفت کشور؛

رسیدگی به شکایات و حل اختلافات مردم

حفظ امنیت و جلوگیری از کار افرادی که قانون و مقررات را رعایت نمی‌کنند.

دفاع از کشور در مقابل حمله‌ی دشمن



حکومت کشور ما **جمهوری اسلامی** است. انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ به رهبری امام خمینی (ره) پیروز شد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، مردم در روز **۱۱ فروردین ۱۳۵۸** به پای صندوق‌های رأی رفتند و بیش از **۹۸ درصد** آن‌ها به

حکومت جمهوری اسلامی رأی «آری» دادند. حکومت ایران در تاریخ **۱۲ فروردین ۱۳۵۸** به جمهوری اسلامی تبدیل شد.

رهبری

قوه‌ی قضائیه

قوه‌ی مجریه

قوه‌ی مقننه

رئیس قوه‌ی قضائیه
دادسراها، دادگاه‌ها و...

رئیس‌جمهور
وزیران

مجلس شورای اسلامی
شورای نگهبان

مردم

جمهوری اسلامی حکومتی است که در آن **قوانین**

اسلامی اجرا می‌شود و مردم در اداره‌ی کشور و انتخاب افراد شایسته برای حکومت نقش دارند.

مهم‌ترین قانون هر کشور، **قانون اساسی** آن است. در

قانون اساسی، **روش اداره‌ی کشور** مشخص شده است.

اولین رهبر انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی (ره)

بودند که انقلاب اسلامی را هدایت کردند و آن را به پیروزی

رساندند. **دومین رهبر ایران** از سال **۱۳۶۸**، **حضرت آیت‌الله خامنه‌ای** هستند.

الف) قوه‌ی مقننه: نمایندگان مجلس شورای اسلامی، قوه‌ی مقننه را تشکیل می‌دهند. این نمایندگان هر چهار سال یک بار با رأی مردم

انتخاب می‌شوند. قوه‌ی مقننه وظیفه‌ی قانون‌گذاری را بر عهده دارد.

ب) قوه‌ی مجریه: این قوه همان دولت است. دولت از رئیس‌جمهور و هیئت وزیران تشکیل شده است. رئیس‌جمهور هر چهار سال

یک بار با رأی مردم انتخاب می‌شود. وظیفه‌ی قوه‌ی مجریه، اجرای قوانین و تأمین وسایل رفاه و آسایش مردم و پیشرفت کشور است.

ج) قوه‌ی قضائیه: بر اجرای درست قوانین نظارت می‌کند؛ یعنی اگر در جایی قانون رعایت نشود و تخلفی صورت بگیرد، به آن

رسیدگی می‌کند. قوه‌ی قضائیه از طریق دادگاه‌ها به اختلافات و شکایات مردم رسیدگی می‌کند.

مقام رهبری بر همه‌ی فعالیت‌هایی که این سه قوه انجام می‌دهند، نظارت دارد و آن‌ها را هدایت می‌کند.

سوالات درس دهم

۱- در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید.

- ۱ انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ به رهبری _____ به پیروزی رسید.
- ۲ مهم‌ترین قانون هر کشور، _____ آن است.
- ۳ پس از رحلت امام خمینی (ره)، _____ به عنوان رهبر انقلاب اسلامی ایران انتخاب شدند.
- ۴ در کشور ما قوه‌ی _____ وظیفه‌ی قانون‌گذاری را بر عهده دارد.
- ۵ قوه‌ی مجریه همان _____ است.
- ۶ قوه‌ی قضائیه از طریق _____ به اختلافات و شکایت‌های مردم رسیدگی می‌کند.
- ۷ رئیس‌جمهور هر چهار سال یک بار با رأی _____ انتخاب می‌شود.
- ۸ نظارت بر فعالیت‌های قوای سه‌گانه بر عهده‌ی _____ است.

۲- درستی یا نادرستی عبارات‌های زیر را مشخص کنید.

نادرست	درست
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

- ۱ حکومت ایران جمهوری اسلامی است.
- ۲ در قانون اساسی، روش اداره‌ی کشور مشخص شده است.
- ۳ وظیفه‌ی قوه‌ی قضائیه، اجرای قوانین است.
- ۴ دولت از رئیس‌جمهور و هیئت وزیران تشکیل شده است.

۳- به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.

- ۱ وظیفه‌ی قوه‌ی مقننه چیست؟
- ۲ قوه‌ی مجریه از چه کسانی تشکیل شده است؟
- ۳ مردم ایران در چه تاریخی به حکومت جمهوری اسلامی ایران رأی «آری» دادند؟
- ۴ نمایندگان مجلس شورای اسلامی هر چند سال یک بار با رأی مردم انتخاب می‌شوند؟

۴- به پرسش‌های زیر پاسخ کامل دهید.

- ۱ مهم‌ترین وظایف حکومت چیست؟
- ۲ جمهوری اسلامی چه نوع حکومتی است؟
- ۳ طبق قانون اساسی، رهبری جامعه‌ی اسلامی بر عهده‌ی چه کسی است؟
- ۴ ویژگی‌های رهبر جامعه‌ی اسلامی را بنویسید. (۴ مورد)
- ۵ قوای سه‌گانه در جمهوری اسلامی ایران را نام ببرید.
- ۶ وظیفه‌ی قوه‌ی قضائیه چیست؟
- ۷ وظیفه‌ی قوه‌ی مجریه چیست؟

۵- گزینه‌ی درست را انتخاب کنید.

- ۱ چند درصد از مردم ایران به جمهوری اسلامی رأی «آری» دادند؟
 - الف) بیش از ۹۷ درصد
 - ب) کم‌تر از ۹۷ درصد
 - ج) بیش از ۹۸ درصد
 - د) کم‌تر از ۹۸ درصد
- ۲ قوه‌ی مقننه از چه کسانی تشکیل شده است؟
 - الف) نمایندگان مجلس - رئیس‌جمهور
 - ب) نمایندگان مجلس - شورای نگهبان
 - ج) وزیران - رئیس‌جمهور
 - د) وزیران - شورای نگهبان



۳) حکومت کشورمان در چه تاریخی به جمهوری اسلامی تبدیل شد؟

- الف) ۱۱ فروردین ۵۸ ب) ۱۲ بهمن ۵۷ ج) ۲۲ بهمن ۵۷ د) ۱۲ فروردین ۵۸

۴) امام خمینی (ره) در چه سالی رحلت کردند؟

- الف) ۱۳۶۰ ب) ۱۳۵۶ ج) ۱۳۶۶ د) ۱۳۶۸

۵) کدام مورد درباره‌ی قوه‌ی مجریه صحیح است؟

- الف) نظارت بر اجرای درست قوانین ب) رسیدگی به اختلافات و شکایات
ج) اجرای قوانین و تأمین آسایش مردم د) وضع قوانین و مقررات

پاسخ سوالات درس دهم

پاسخ ۱

- ۱) امام خمینی (ره) ۲) قانون اساسی ۳) حضرت آیت‌الله خامنه‌ای ۴) مقننه
۵) دولت ۶) دادگاه‌ها ۷) مردم ۸) رهبری

پاسخ ۲

- ۱) درست ۲) درست ۳) نادرست ۴) درست

پاسخ ۳

- ۱) قانون‌گذاری ۲) رئیس‌جمهور و هیئت وزیران ۳) ۱۱ فروردین ۱۳۵۸ ۴) هر چهار سال

پاسخ ۴

۱) وضع قوانین و مقررات برای اداره‌ی جامعه (۲) تأمین وسایل رفاه و آسایش مردم و پیشرفت کشور؛ مانند آموزش و پرورش (۳) رسیدگی به شکایات و حل اختلافات مردم (۴) حفظ امنیت و جلوگیری از کار افرادی که قانون و مقررات را رعایت نمی‌کنند. (۵) دفاع از کشور در مقابل حمله‌ی دشمن

۲) جمهوری اسلامی حکومتی است که در آن قوانین اسلامی اجرا می‌شود و مردم در اداره‌ی کشور و انتخاب افراد شایسته برای حکومت نقش دارند.

۳) فقیهی که از مسائل زمان آگاهی دارد.

۴) رهبر جامعه‌ی اسلامی باید نمونه‌ی یک مسلمان کامل باشد. (۲) او باید عالم، عادل و شجاع باشد. (۳) از دستورهای اسلام پیروی کند. (۴) از اوضاع جامعه به خوبی آگاه باشد.

۵) قوه‌ی مقننه - قوه‌ی مجریه - قوه‌ی قضائیه

۶) قوه‌ی قضائیه بر اجرای درست قوانین نظارت می‌کند؛ یعنی اگر در جایی قانون رعایت نشود و تخلفی صورت بگیرد، به آن رسیدگی می‌کند. قوه‌ی قضائیه هم‌چنین از طریق دادگاه‌ها به اختلافات و شکایات‌های مردم رسیدگی می‌کند.

۷) وظیفه‌ی قوه‌ی مجریه، اجرای قوانین و تأمین وسایل رفاه و آسایش مردم و پیشرفت کشور است.

پاسخ ۵

- ۱) گزینه‌ی ج ۲) گزینه‌ی ب ۳) گزینه‌ی د ۴) گزینه‌ی د ۵) گزینه‌ی ج

مطالعات اجتماعی پنجم - ماجراهای من و درسام

